

Datum van
inontvangstneming

:

08/12/2014

Zaak C-490/14

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

6 november 2014

Verwijzende rechter:

Bundesgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

18 september 2014

Verzoeker en verzoeker in „Revision”:

Freistaat Bayern

Verweerster en verweerster in „Revision”:

Verlag Esterbauer GmbH

[Or. 1]

BUNDESGERICHTSHOF

BESCHIKKING

[OMISSIS]

Gegeven op

18 september 2014

[OMISSIS]

In de zaak

Freistaat Bayern, vertegenwoordigd door het Landesamt für Finanzen, [OMISSIS]
München,

verzoeker en verzoeker in „Revision”,

[OMISSIS]

tegen

Verlag Esterbauer GmbH, [OMISSIS] Rodingersdorf, Oostenrijk,

verweerster en verweerster in „Revision”,

[OMISSIS]

[Or. 2]

De eerste Zivilsenat (eerste civiele kamer) van het Bundesgerichtshof heeft na de terechtzitting op 18 juni 2014 [OMISSIS] besloten:

I. De behandeling van de zaak wordt geschorst.

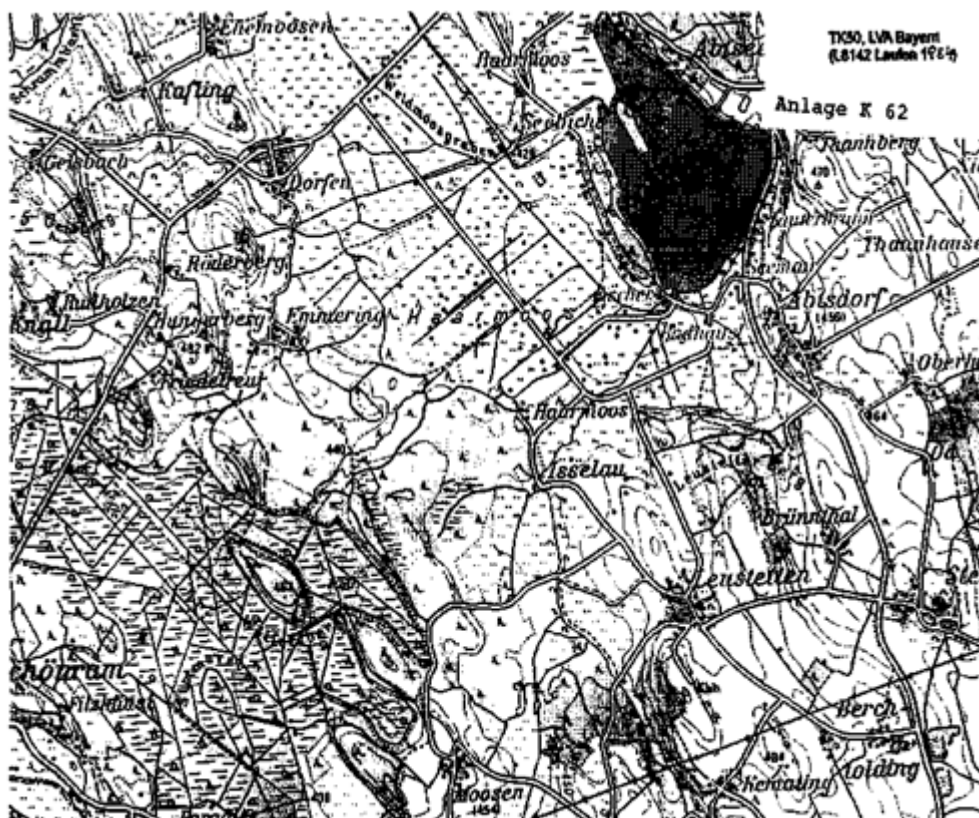
II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag in verband met de uitlegging van artikel 1, lid 2, van richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken (PB L 77, blz. 20):

„Is bij de vraag of sprake is van een verzameling van zelfstandige elementen in de zin van artikel 1, lid 2, van richtlijn 96/9/EG omdat de elementen van elkaar kunnen worden gescheiden zonder dat de waarde van hun informatieve inhoud daardoor wordt aangetast, om het even welke informatiewaarde relevant dan wel slechts de waarde die deze elementen hebben voor de beoogde bestemming van de betrokken verzameling, gelet op het daaruit voortvloeiende typische gedrag van de gebruiker?”

[Or. 3]

Motivering:

1 I. Via het Landesamt für Vermessung und Geoinformation geeft verzoeker, de Freistaat Bayern, topografische landkaarten op een schaal van 1:50.000 (TK 50-kaarten) uit voor het volledige grondgebied van de deelstaat Beieren. Deze kaarten worden vervaardigd op basis van (voor heel de Bondsrepubliek geldende) uniforme afbeeldingsvoorschriften (een zogenaamd modelblad) en een uniform geodetisch referentiesysteem. Zij zien eruit als volgt (voorbeeld van een kaartfragment):

- 2 De uitgeverij, verweerster, geeft onder meer atlassen, reisgidsen en kaarten voor fietsers, mountainbikers en skeelers uit.

[Or. 4]

- 3 Verzoeker heeft gesteld dat verweerster bij de vervaardiging van – voor zover relevant voor de procedure in „Revision” – zes kaarten heeft gebruikgemaakt van verzoekers TK 50-kaarten en de daaraan ten grondslag liggende gegevens heeft overgenomen. Hij heeft gevorderd dat verweerster wordt veroordeeld haar handelwijze te staken, inlichtingen te verstrekken en rekening en verantwoording af te leggen, alsook dat voor recht wordt verklaard dat zij gehouden is schadevergoeding te betalen.
- 4 Het Landgericht heeft verweerster veroordeeld de reproductie, verspreiding en mededeling voor het publiek van zes kaarten te staken, alsook inlichtingen te verstrekken en rekening en verantwoording af te leggen met betrekking tot deze kaarten, en heeft in zoverre voor recht verklaard dat zij gehouden is schadevergoeding te betalen [OMISSIS]. De veroordeling tot staking is in kracht van gewijsde gegaan, nu verweersters hoger beroep niet gericht was tegen dit deel van het vonnis. De appelrechter heeft het hoger beroep verworpen, voor zover verweerster is veroordeeld inlichtingen te verstrekken en rekening en verantwoording af te leggen, en voor recht is verklaard dat verweerster gehouden is schadevergoeding te betalen [OMISSIS]. Hij heeft het beroep tot „Revision”

slechts ontvankelijk verklaard, voor zover hij de vorderingen heeft afgewezen die gebaseerd waren op de bescherming van databanken als bedoeld in de §§ 87a e.v. van het Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (wet betreffende het auteursrecht en naburige rechten; hierna: „UrhG”). Met zijn rechtsmiddel beoogt verzoeker het herstel van het vonnis van het Landgericht. Verweerster vordert het beroep tot „Revision” te verwerpen.

- 5 II. Of het beroep tot „Revision” slaagt, hangt af van de uitlegging van artikel 1, lid 2, van richtlijn 96/9/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken. Teneinde op dit rechtsmiddel te kunnen beslissen, moet de behandeling van de zaak dan ook worden geschorst en moet het Hof van Justitie van de Europese Unie worden verzocht om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 267, lid 1, sub b, en lid 3, VWEU.

[Or. 5]

- 6 1. De appelrechter heeft geoordeeld dat verzoeker geen vorderingen toekomen wegens schending van de rechten op een databank als bedoeld in de §§ 87a e.v. UrhG. Dienaangaande overwoog hij het volgende.
- 7 Het begrip „databank” in de zin van § 87a, lid 1, eerste volzin, UrhG en artikel 1, lid 2, van richtlijn 96/9/EG strekt zich uit tot een verzameling van werken, gegevens of andere elementen die van elkaar kunnen worden gescheiden zonder dat de waarde van hun inhoud daardoor wordt aangetast en die een methode of systeem van welke aard dan ook bevat waardoor het mogelijk is elk van de elementen waaruit zij bestaat, terug te vinden. Een landkaart bevat een groot aantal gegevens over het afgebeelde deel van het aardoppervlak, zodat sprake is van een verzameling van gegevens. De ordening van de gegevens van het driedimensionale aardoppervlak op de kaart is gebaseerd op het zogenaamde Duitse eenheidsnet. Deze ordening is systematisch in de zin van artikel 1, lid 2, van de richtlijn, omdat elk punt van het aardoppervlak overeenstemt met een coördinaat van een tweedimensionaal rooster. Deze afzonderlijke gegevens zijn evenwel geen zelfstandige elementen in de zin van artikel 1, lid 2, van richtlijn 96/9/EG. De informatie die een analoge topografische kaart over een bepaalde coördinaat verschaft, heeft op zich nauwelijks waarde. De gebruiker heeft andere gegevens nodig om de individuele data doeltreffend te kunnen gebruiken. De waarde van de informatie die een kaart over een bepaalde coördinaat bevat, wordt aanzienlijk aangetast door een geïsoleerde beschouwing los van andere gegevens op de kaart, ook al komt het regelmatig voor dat de gebruiker niet alle gegevens nodig heeft die de kaart bevat.
- 8 2. De appelrechter heeft de ontvankelijkheid van het beroep tot „Revision” [OMISSIS] effectief beperkt tot de schending van **[Or. 6]** verzoekers recht op databanken als bedoeld in de §§ 87a e.v. UrhG. Of het beroep tot „Revision”

slaagt, hangt daarom af van de vraag of verweerster dit recht van verzoeker heeft geschonden.

- 9 a) De maker van de databank heeft krachtens § 87b, lid 1, eerste volzin, UrhG het exclusieve recht om de databank in haar geheel of een kwalitatief of kwantitatief substantieel deel ervan te reproduceren, te verspreiden en mede te delen voor het publiek. De appelrechter heeft in het midden gelaten of verweerster kwalitatief of kwantitatief substantiële delen als bedoeld in § 87b, lid 1, eerste volzin, UrhG uit verzoekers kaartmateriaal heeft overgenomen en dit heeft gereproduceerd. In het kader van de procedure tot „Revision” moet dit dan ook verondersteld worden. Bijgevolg heeft verweerster verwijtbaar rechten van verzoeker geschonden als de in geding zijnde kaarten databanken zijn in de zin van § 87a, lid 1, eerste volzin, UrhG.
- 10 Een databank is ingevolge § 87a UrhG een verzameling van werken, gegevens of andere zelfstandige elementen, systematisch of methodisch geordend, die afzonderlijk met elektronische middelen of anderszins toegankelijk zijn en waarvan de verkrijging, de controle of de presentatie een in kwalitatief en kwantitatief opzicht substantiële investering vereist. De appelrechter heeft er zich – wat uit zijn oogpunt logisch is – niet over uitgesproken of de verkrijging, de controle of de presentatie van de gegevens die de door verzoeker uitgegeven kaarten bevatten, een in kwalitatief en kwantitatief opzicht substantiële investering vereist. Bij gebrek aan andersluidende vaststellingen van de appelrechter moet daarom in het kader van de procedure in „Revision” ten gunste van verzoeker worden aangenomen dat dergelijke substantiële investering was vereist en dat verzoeker deze heeft gedaan.
- 11 b) Voor de beslechting van het geding is dus de vraag doorslaggevend of de overige voorwaarden voor een databank in de zin van § 87a, lid 1, eerste volzin, UrhG zijn vervuld. De bepaling zet artikel 1, lid 2, van richtlijn [Or. 7] 96/9/EG om en neemt de vereisten voor bescherming uit artikel 7, lid 1, van de richtlijn over [OMISSIS]. § 87a, lid 1, eerste volzin, UrhG dient daarom in overeenstemming met de richtlijn te worden uitgelegd.
- 12 aa) De Senat gaat er evenals de appelrechter van uit dat een topografische landkaart een verzameling van systematisch geordende gegevens behelst. Volgens de bewoordingen van richtlijn 96/9/EG kunnen behalve een verzameling van werken ook gegevens of andere elementen beschermd zijn. De geografische gegevens en de informatie over de topografische kenmerken van het landschap vormen dergelijke gegevens.
- 13 Deze gegevens zijn in het kader van de topografische landkaarten eveneens systematisch geordend. Zoals de appelrechter heeft geconstateerd, is de presentatie van het driedimensionale aardoppervlak gebaseerd op het zogenaamde Duitse geografische eenheidsnet. Dat is een hulpconstructie om de absolute positie van een individueel punt op het driedimensionale aardoppervlak te bepalen door

projectie op een tweedimensionaal rooster met correctie van de vertekeningen. Ieder punt van het aardoppervlak stemt aldus overeen met een coördinaat van het rooster en kan door middel van deze coördinaten op de kaart worden teruggevonden. Via de coördinaten van het rooster kan dan ook voor elk punt van het op de kaart weergegeven fragment van het aardoppervlak individuele informatie worden verkregen.

- 14 bb) Geen definitief uitsluitsel bestaat echter over de vraag welke eisen aan de zelfstandigheid van de elementen als bedoeld in artikel 1, lid 2, van richtlijn 96/9/EG dienen te worden gesteld. Daarover gaat de prejudiciële vraag.

[Or. 8]

- 15 (1) Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie is sprake van een verzameling van zelfstandige elementen wanneer de elementen van elkaar kunnen worden gescheiden zonder dat de waarde van hun informatieve, literaire, artistieke, muzikale of andere inhoud daardoor wordt aangetast (zie arrest Hof van 9 november 2004 – C-444/02, Jurispr. 2004, blz. I-10549, [OMISSIS] punt 29 – Fixtures–kalenders van voetbalwedstrijden II).

- 16 (2) Daaruit volgt echter niet noodzakelijk dat de uit het betrokken kaartmateriaal van verzoeker overgenomen gegevens, die de gesteldheid van bepaalde punten van het aardoppervlak beschrijven, zelfstandige elementen vormen in de zin van artikel 1, lid 2, van richtlijn 96/9/EG. Deze kwestie is zowel in de rechtspraak als in de rechtsleer omstreden.

- 17 Voor een deel wordt ontkend dat sprake is van zelfstandige elementen met het argument dat bij een landkaart de samengevoegde gegevens op de hierboven genoemde wijze met elkaar verstrengeld zijn en daardoor met elkaar verbonden zijn. Daardoor krijgt de landkaart haar eigenlijke informatiewaarde, die veel groter is dan de waarde van de informatie over de punten afzonderlijk [OMISSIS]. Anderen zijn daarentegen van mening dat reeds het feit dat aan de hand van de informatie kan worden bepaald wat zich op een bepaalde coördinaat bevindt, volstaat om die informatie als zelfstandig aan te merken. De mogelijkheid de individuele gegevens ook in combinatie met elkaar te gebruiken sluit aldus niet uit dat zij afzonderlijk toegankelijk zijn, maar is het gevolg daarvan [OMISSIS] **[Or. 9]** [OMISSIS].

- 18 cc) Of bij topografische kaarten het feit dat de gegevens worden gescheiden van hun topografische verband, de informatiewaarde van die gegevens aantast, hangt daarbij af van de criteria aan de hand waarvan deze waarde dient te worden bepaald.

- 19 (1) De Senat is van mening dat moet worden aangenomen dat niet om het even welke vermindering van de waarde van de informatie als gevolg van de scheiding meebrengt dat de gegevens niet langer als zelfstandige elementen kunnen worden beschouwd. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft geoordeeld dat de

gegevens over individuele wedstrijden van een voetbalcompetitie, die bestaan uit de datum en het tijdstip van een bepaalde wedstrijd en de identiteit van de ploegen, een zelfstandige informatieve waarde hebben en dus zelfstandige elementen van een databank kunnen vormen, ook al bestaat het belang van een voetbalcompetitie in belangrijke mate in het feit dat de verschillende wedstrijden van die competitie in hun onderling verband in aanmerking worden genomen (Hof [C-444/02] [OMISSIS], punt 33 e.v. – Fixtures–kalenders van voetbalwedstrijden II) en bevatten de wedstrijdkalenders daarom meer gegevens. In overeenstemming met die rechtspraak heeft het Bundesgerichtshof geoordeeld dat de informatie over de plaats van een muziekstuk op een hitlijst op zich betekenis heeft, zonder dat daarvoor kennis van de overige elementen en inhoud van de hitlijst als geheel is vereist (zie arrest Bundesgerichtshof van 21 juli 2005 – 1 ZR 290/02 [OMISSIS]). Daaruit volgt dat het voor de kwalificatie van informatie als zelfstandig element geen beletsel vormt dat dit element slechts gedeeltelijk en niet volledig beantwoordt aan de belangstelling van de gebruiker van de databank. Voor het onderhavige geding zou dit betekenen dat de individuele gegevens die een topografische landkaart bevat, zoals de informatie of er in een bepaald dorp een kerk staat of de informatie of dit dorp aan een rivier is gelegen, een zelfstandige informatiewaarde kunnen hebben, ook al zal de gebruiker van de kaart [Or. 10] belangstelling hebben voor andere gegevens, zoals de afstand tot de plaats waar hij zich bevindt en de aard van de verkeerswegen die van daaruit naar de plaats van bestemming leiden, of bijvoorbeeld de ligging van het dorp waarin de kerk staat. Volgens de Senat is derhalve van belang of het volstaat dat een element na de scheiding nog een informatiewaarde heeft opdat de waarde van het element in inhoudelijk opzicht niet is aangetast, dan wel of bij de beoordeling van de aantasting van de informatiewaarde van het element na de scheiding rekening dient te worden gehouden met de beoogde bestemming van de betrokken verzameling en het daaruit voortvloeiende typische gedrag van de gebruiker.

- 20 Indien het eerste geval is, zijn de elementen van een topografische landkaart zelfstandig, omdat de met elke coördinaat verbonden informatie ook na de scheiding blijft bestaan. Is daarentegen het laatste beslissend, dan zijn de elementen van een topografische landkaart niet zelfstandig.
- 21 (2) Een topografische landkaart wordt gekenmerkt doordat zij op een veralgemenende en symboliserende wijze topografische gegevens in een gemakkelijk waarneembare vorm presenteert en zo de ruimtelijke ligging die uit deze gegevens blijkt, niet alleen op zich visualiseert, maar ook in de ruimtelijke samenhang ervan met andere gepresenteerde gegevens. Deze wijze van presentatie stelt de gebruiker in staat om zich ruimtelijk te oriënteren ten opzichte van de plaats waar hij zich bevindt en een mogelijke bestemming, en om een verplaatsing te plannen en te ondernemen. Het klopt dat uit een landkaart ook bepaalde individuele gegevens, bijvoorbeeld alle kerken of plaatsen in het betrokken gebied, en dus elementen met een zelfstandige informatiewaarde kunnen worden afgeleid. Daarvoor is het evenwel nodig de landkaart volledig te doorzoeken aan

de hand van de relevante symbolen. Dit stemt in de regel niet overeen met het beoogde **[Or. 11]** gebruik van een landkaart als een medium dat specifiek is bedoeld voor de veralgemenende en gemakkelijk leesbare afbeelding van topografische gegevens in hun onderlinge ruimtelijke samenhang. In tegenstelling tot een inventaris van bepaalde gegevens, bijvoorbeeld van alle kerken van een bepaald district, dient een overeenkomstig haar doel gebruikte topografische landkaart niet alleen om kennis over te brengen over een afzonderlijk gegeven zoals de aanwezigheid van een kerk in een bepaalde plaats, maar stelt zij de gebruiker overeenkomstig haar bestemming in staat zich uitgebreid op de hoogte te stellen van het gepresenteerde gebied.

- 22 Een argument om bij de bepaling van de inhoudelijke waarde van een element na de scheiding rekening te houden met de beoogde bestemming van het betrokken medium, die betrekking heeft op een globaal overzicht en dus op de samenhang tussen de verschillende elementen, kan ook worden ontleend aan punt 17 van de considerans van richtlijn 96/9/EG. Ingevolge dit punt valt de vastlegging van een audiovisueel, cinematografisch, literair of muzikaal werk als zodanig niet binnen het toepassingsgebied van richtlijn 96/9/EG. Daarom moeten van de bescherming als databank delen worden uitgesloten waarbij de afzonderlijke delen pas betekenis krijgen in samenhang met het geheel [OMISSIS]. De waarde van de individuele elementen van een audiovisueel, cinematografisch, literair of muzikaal werk berust ook op de volgorde waarin ze zijn geordend. Worden zij uit het werk gelicht, dan wordt hun waarde aangetast. Deze criteria zijn volgens de Senat van overeenkomstige toepassing op een **[Or. 12]** topografische landkaart, waarin de individuele gegevens onderling in een bepaalde volgorde zijn geordend en met elkaar zijn verbonden. Worden zij uit deze structuur als geheel gelicht, dan wordt hun waarde aangetast.

[OMISSIS]